

Plan van aanpak

Beheermaatregelen voor de eikelmuis op de Bemelerberg en omgeving

R.S.M Kuiters, M. La Haye & R. Geraeds

Rapportnummer: 2018.06

In samenwerking met Stichting Het Limburgs Landschap en Stichting IKL
Maart 2018

Rapport nr.: 2018.06
Datum uitgave: 26 februari 2017
Auteur: R.S.M. Kuiters, M. La Haye & R. Geraeds
Foto omslag B. Conings
Foto's P.H. Pelser en J. Houben
Vogelwerkgroep Bemelen
Kwaliteitscontrole: Maurice La Haye
Productie: **Zoogdiervereniging**
Bezoekadres: Toernooiveld 1
6525 ED Nijmegen
Postadres: Postbus 6531
6503 GA Nijmegen
Tel.: 024 7410500
e-mail: secretariaat@zoogdiervereniging.nl
www.zoogdiervereniging.nl

Dit rapport kan geciteerd worden als:

Kuiters, R.S.M., La Haye, M. & R. Geraeds. Beheermaatregelen voor de eikelmuis op de Bemelerberg en omgeving. Rapport 2018.06, de Zoogdiervereniging, Nijmegen.

Inhoudsopgave

1.	Aanleiding	4
2.	Doelstelling	4
3.	Ecologie	5
4.	Maatregelen.....	6
4.1	Eikelmuistuintjes	6
4.1.1	Perenwei	7
4.1.2	Wijngaard	8
4.1.3	Perceel Pakbier	8
4.1.4	Perceel Drummen.....	10
4.2	Omvorming ruilverkavelingsbosjes	11
4.2.1	Bosje A	11
4.2.2	Bosje B	12
5.	Begroting	13
6.	Conclusie	15
	Literatuurlijst	16

1. Aanleiding

In 2017 is een populatie eikelmuisen (*Elomys quercinus*) afkomstig uit Rijswijk uitgezet op de Bemelerberg (Limburg). De populatie in Rijswijk bevond zich buiten het natuurlijke verspreidingsgebied. Er bestond de noodzaak om de populatie te verplaatsen vanwege woningbouw. Na genetisch onderzoek, een habitatgeschiktheidsanalyse en het treffen van voorzieningen, in de vorm van nestkasten en schanskorven in het nieuwe leefgebied, zijn de eikelmuisen in de zomer van 2017 overgeplaatst naar de Bemelerberg en omstreken. In de komende jaren zal de populatie onder coördinatie van de Zoogdiervereeniging worden gemonitord door middel van nestkastcontroles en in samenwerking met Stichting Het Limburgs Landschap (SLL) en de leden en vrijwilligers van de Vogelwerkgroep Bemelen (VWB), de Vereniging tot Natuurbehoud Cadier en Keer (VTN) en de Zoogdierenwerkgroep van het NHGL (Natuurhistorisch Genootschap Limburg). Bij de eerste controle in het najaar van 2017 is gebleken dat de Rijswijkse eikelmuisen zich gevestigd hebben in hun nieuwe leefgebied op de Bemelerberg. In verschillende kasten zijn verse nesten gevonden en tijdens de controle zijn zelfs enkele dieren aangetroffen. De populatie is nog erg klein en kwetsbaar en om de kans op een succesvolle vestiging te vergroten zal de komende jaren aandacht besteed worden aan het creëren van optimaal leefgebied. Om een optimaal leefgebied te creëren zullen in samenwerking met Stichting Het Limburgs Landschap en de leden van de VWB, VTN en het NHGL beheermaatregelen genomen worden.

2. Doelstelling

Het einddoel van het project 'Beheermaatregelen voor de Eikelmuis op de Bemelerberg en omgeving' is het realiseren van voldoende geschikt habitat voor een levensvatbare populatie eikelmuisen van minimaal 100 dieren binnen een tijdsbestek van 5 jaar.

3. Ecologie

Het natuurlijke voorkomen van de eikelmuis in Nederland is beperkt tot Zuid-Limburg, waar de soort vroeger werd aangetroffen in hellingbossen met een stenige ondergrond (Foppen et al., 1989). In Vlaanderen is de soort algemener, maar met name aanwezig in de leemstreek. Het ideale habitat in Zuid-Limburg en Vlaanderen bestaat uit rommelige landschappen met hoogstamboomgaarden, houtkanten, heggen, oude schuurtjes en rommelhoekjes. De belangrijkste vereisten voor de eikelmuis lijken te bestaan uit voldoende mogelijkheden om te schuilen, een nest te maken of weg te kunnen kruipen tijdens de overwintering. Een ruime beschikbaarheid van voedsel (insecten, andere ongewervelde dieren, zaden, vruchten en noten) tijdens het zomerhalfjaar is een essentiële randvoorwaarde.

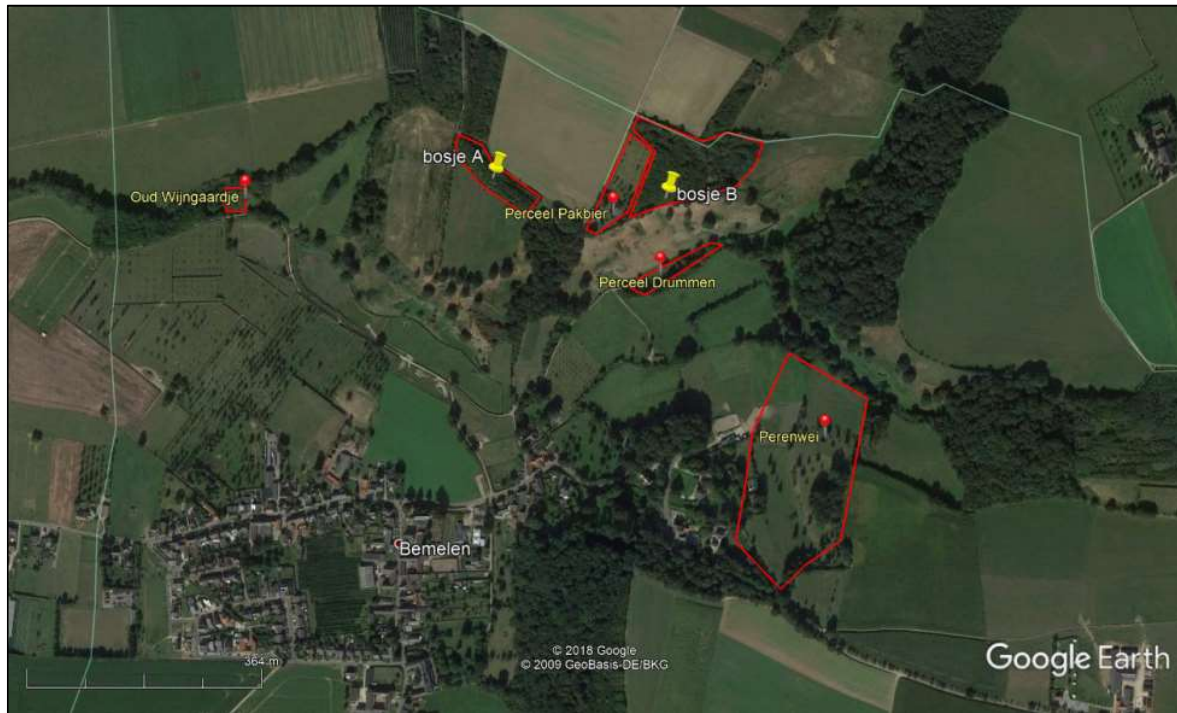
In Zuid-Limburg bestaat het foerageergebied uit hellingbossen met veel (struiken)ondergroei, loofbossen van het type eiken-haagbeukenbos, of essen-iepenbos in de buurt van (hoogstam)boomgaarden (Foppen & Bergers, 1985; Foppen & Bergers, 1992). De eikelmuis foerageert voornamelijk op de grond en in lage struiken (Bertolino et al., 2003, Bertolino, 2007) in een straal van 200 à 300 meter van het nest (Vaterlaus-Schlegel, 1998; Bertolino et al., 2003). Het is een omnivoor en een opportunist, waarbij het dieet het grootste deel van het jaar hoofdzakelijk bestaat uit dierlijk voedsel zoals ongewervelden, jonge muizen of vogels, aangevuld met fruit, bessen en zaden (Foppen, 1991; Moreno, 2002). Fruit wordt vooral gegeten in de nazomer.

De eikelmuis is een schuw nachtdier en verblijft overdag in boomholtes, vogel- of eekhoornnesten, natuurlijke holten in de grond of bijvoorbeeld nestkasten. Eikelmuisen maken zelf geen holtes maar gebruiken bestaande holtes. De nestkasten worden vooral gebruikt in voor- en najaar (mei en oktober).

Gedurende de winter kunnen eikelmuisen met meerdere individuen in een ruimte verblijven voor het houden van hun winterslaap. Afhankelijk van de winterse omstandigheden duurt de winterslaap van de eikelmuisen in West-Europa ongeveer 6 à 7 maanden (oktober-april) (Lange et al., 1994). Een geschikte overwinteringsplek moet vorstvrij zijn, een stabiele temperatuur hebben en voldoende vochtig zijn zodat de eikelmuisen niet uitdrogen tijdens de winterslaap. Dergelijke plaatsen kunnen de dieren vinden in rotsspleten, onderaardse kalksteengroeves, boomholten of (leegstaande) gebouwen (Foppen & Bergers, 1985; Foppen & Bergers, 1992; Lange et al., 1994). Geïsoleerde nestkasten (bijvoorbeeld houtbeton) en schanskorven kunnen ook prima fungeren als artificiële overwinteringsplek op plaatsen waar onvoldoende natuurlijke schuilplaatsen aanwezig zijn. De dispersieafstand van eikelmuisen bestrijkt 1-3 kilometer, waarbij vooral de juvenielen een afstand van maximaal 3 kilometer kunnen afleggen (mond. med. Ruud Foppen). Eikelmuisen steken regelmatig wegen over (Bekker & La Haye, 2015) waardoor de aanwezigheid van verharde/druk bezochte wegen in eikelmuisleefgebied risico's met zich meebrengt.

4. Maatregelen

Om een levensvatbare populatie eikelmuizen te realiseren is het noodzakelijk om specifieke beheermaatregelen uit te voeren op en nabij de Bemelerberg. In overleg met o.a. Stichting Het Limburgs Landschap en Stichting IKL zijn begin februari 2018 de mogelijkheden voor verschillende beheermaatregelen besproken. De potentiële locaties waar maatregelen uitgevoerd zouden kunnen worden zijn weergegeven in Figuur 1.

Figuur 1 Overzicht potentiële locaties voor beheermaatregelen t.b.v. eikelmuizen

Het type beheermaatregelen dat uitgevoerd zou moeten worden voor de eikelmuizen op de Bemelerberg bestaan uit het creëren van 'eikelmuistuinten' en het omvormen van ruilverkavelingsbosjes. Deze maatregelen worden in de volgende paragrafen nader beschreven.

4.1 Eikelmuistuintjes

Eikelmuistuintjes zijn kleinschalige percelen bestaande uit veelzijdige 'tuinelementen' zoals soortenrijke houtkanten, vruchtenbosjes, fruitbomen en schuilplaatsen in de vorm van rommelhoekjes (Natuurpunt, 2018). Ook kruidenrijke zomen en graslanden met plantensoorten die veel insecten (o.a. kevers en sprinkhanen) en andere ongewervelden aantrekken zijn geschikt. De functie van de eikelmuistuintjes bestaat uit het creëren van zowel schuilgelegenheden als foerageergebied, waarmee de tuintjes kunnen dienen als stapsteen tussen verschillende leefgebieden. Het beheer van eikelmuistuintjes bestaat voornamelijk uit gefaseerd snoeien van de houtkant of een deel (een derde deel om de 4 jaar) van de struiken (Natuurpunt, 2018). Vervolgens moet het grasland gefaseerd worden gemaaid, zodat schuilgelegenheden voor de eikelmuizen in stand worden gehouden. Dit maaibeheer houdt in dat elk jaar een derde deel van de totale oppervlakte wordt gemaaid (Groen Salland, 2012). Mogelijke locaties die geschikt gemaakt kunnen worden voor eikelmuistuintjes rondom de Bemelerberg zijn de Perenwei, het Oude

wijngaardje en eventueel een particulier perceel van dhr. Pakbier en een perceel van particulier dhr. Drummen (zie figuur 1).

4.1.1 Perenwei

Het gebied de Perenwei (± 5 ha) is eigendom van Stichting Het Limburg Landschap en beschikbaar voor beheermaatregelen ten behoeve van de eikelmuis. Momenteel is het een open, glooiende vlakte met een hoogstamboomgaard bestaande uit een aantal oude perenbomen en een kiezelkuil (zie Figuur 2).

Figuur 2 Impressie van het gebied de Perenwei (foto's P.H. Pelser & J. Houben, 2018)

Schuilgelegenheid

Voor het creëren van schuilgelegenheden voor eikelmuisen zijn beschutte ruimtes van belang. Geschikte nest- en overwinteringslocaties kunnen bestaan uit o.a. holle bomen en/of knotwilgen, maar ook uit nestkasten, schanskorven, houtstapels en schuurtjes kunnen hiervoor in aanmerking komen. Voor deze locatie is gekozen voor het aanplanten van knotwilgen en het aanleggen van kleine opslag schuurtjes (winterverblijfplaatsen) en nestkasten (nestplaatsen) in de buurt van struiken.

Foerageergebied

Het is van belang dat een grote verscheidenheid aan bloeiende en vruchtdragende struiken aanwezig is, zodat het gehele jaar voedsel aanwezig is. De hoogstamboomgaard kan aangevuld worden met inheemse autochtone bomen en struiken zoals de wilde appel (*Malus sylvestris*), hazelaar (*Corylus avellana*), hondsroos (*Rosa canina*), gele kornoelje (*Cornus mas*), wilde lijsterbes (*Sorbus aucuparia*), gewone vlier (*Sambucus nigra*), zoete kers (*Prunus avium*) en wilde liguster (*Ligustrum vulgare*). Ook vormen kruidenrijke zomen en graslanden met plantensoorten, die veel insecten (o.a. kevers en sprinkhanen) en andere ongewervelden aantrekken, goed foerageergebied.

Verbinding tussen leefgebieden

Een zo breed mogelijke, maar vooral rijk gestructureerde en soortenrijke heg rondom dit perceel vormt de basis van de 'eikelmuis tuin'. Inheemse autochtone soorten die hiervoor

geschikt zijn, zijn: eenstijlige meidoorn (*Crataegus monogyna*), sleedoorn (*Prunus spinosa*) aangevuld met rozenstruiken zoals bosroos (*Rosa arvensis*), gewone braam (*Rubus fruticosus*) en bosrank (*Clematis vitalba*).

4.1.2 Wijngaard

Het perceel de Oude wijngaard (± 0.11 ha) is sinds kort eigendom van Stichting Het Limburg Landschap en is beschikbaar voor het treffen van beheermaatregelen ten behoeve van de eikelmuis. Momenteel is het een vervallen wijngaard met een ruim aanbod aan rommelhoekjes met overwegend een beheer van *nietsdoen* (zie Figuur 3).

Figuur 3 Impressie van de Oude wijngaard (foto's P.H. Pelser & J. Houben, 2018)

Schuilgelegenheid

Op deze locatie kunnen een aantal nestkasten geplaatst worden in combinatie met takkenrillen en steenhopen/grof steenpuin voor het creëren van nestlocaties.

Foerageergebied

Gezien de aard van deze locatie kunnen het beste vruchtdragende struweelsoorten zoals bosroos, heggenroos (*Rosa corymbifera*) en gewone braam en fruitbomen zoals wilde appel en pruim (*Prunus domestica*) aangeplant worden. De fruitbomen mogen los van elkaar staan in willekeurige volgorde. De bloesem en fruit van de struwelen en fruitbomen en de takkenrillen zullen insecten (bijv. miljoenpoten) aantrekken wat als belangrijk dierlijk voedsel voor de eikelmuis kan dienen.

Verbinding tussen leefgebieden

Het aanplanten van de genoemde struweelsoorten moet gebeuren in aaneengesloten lijnvormige structuren zodat het een verbinding kan vormen tussen de leefgebieden.

4.1.3 Perceel Pakbier

Het perceel van dhr. Pakbier (± 0.7 ha) staat sinds kort te koop. Echter, er is overleg noodzakelijk met de huidige eigenaar om te bespreken welke mogelijke (tijdelijke) beheermaatregelen ten behoeve van de eikelmuis genomen kunnen worden. Deze locatie kan als verbinding fungeren tussen verschillende lokale leefgebieden. Het perceel beschikt momenteel over een aantal fruitbomen, hagen, takkenrillen en een opslag schuurtje (zie figuur 4).

Figuur 4 Impressie van het perceel van P. Pakbier (foto's P.H. Pelser & J. Houben, 2018)

Schuilgelegenheid

De opslagschuurtjes bieden schuilmogelijkheden op deze locatie. Eventueel kunnen als aanvulling hierop wat extra nestkasten geplaatst worden.

Foerageergebied

Gezien de aard en de ligging van deze locatie, grenzend aan het Natura 2000-gebied Bemelerberg & Schiepersberg, zijn er slechts beperkte mogelijkheden voor beheermaatregelen, maar fruitbomen zoals gewone peer (*Pyrus communis*), wilde appel en zoete kers kunnen geplaatst worden op plekken die niet kwalificeren voor specifieke Natura2000 habitattypen.

Verbinding tussen leefgebieden

Voor het creëren van een verbinding tussen de ruilverkavelingsbosjes en de vuursteengroeve op de Bemelerberg waar eikelmuizen zijn uitgezet in 2017, kunnen takkenrillen aan de rand van dit perceel worden aangelegd.

4.1.4 Perceel Drummen

Dit perceel (± 0.3 ha) is particulier eigendom van dhr. Drummen. In het verleden zijn op deze locatie diverse natuurvriendelijke maatregelen genomen. In overleg met de eigenaar zou moeten worden nagegaan welke beheermaatregelen genomen zouden kunnen worden om dit gebied te optimaliseren voor de eikelmuis. Deze locatie kan als verbinding fungeren waarbij de eikelmuis zich tussen verschillende lokale leefgebieden kan verplaatsen. Het perceel beschikt momenteel over een aantal schuilmogelijkheden in de vorm van houtschuurtjes, rommelhoekjes en enkele struwelen (zie Figuur 5).

Figuur 5 Impressie van het perceel van dhr. Drummen (foto's P.H. Pelser & J. Houben, 2018)

Schuilgelegenheid

Op deze locatie kunnen de houtschuurtjes dienen als mogelijke schuilgelegenheid. Als aanvulling hierop kunnen takkenrillen worden aangelegd en extra nestkasten worden opgehangen.

Foerageergebied

Struweelvormende soorten die onderdeel kunnen uitmaken van het foerageergebied van eikelmuisen op deze locatie zijn gewone braam, gele kornoelje, wilde liguster, hazelaar en rozenstruiken zoals bosroos.

Verbinding tussen leefgebieden

Het aanplanten van de struweelsoorten moet gebeuren in aaneengesloten lijnvormige structuren zodat deze een verbinding kunnen vormen tussen de leefgebieden. Inheemse autochtone soorten die hiervoor geschikt zijn, zijn soorten als eenstijlige meidoorn, sleedoorn aangevuld met rozenstruiken bosroos, gewone braam en bosrank.

4.2 Omvorming ruilverkavelingsbosjes

Bovenop de Bemelerberg zijn een aantal ruilverkavelingsbosjes (bosje A en bosje B, zie Figuur 1) in bezit en beheer van Stichting Het Limburgs Landschap. Na overleg is er besloten beheermaatregelen uit te voeren op deze locaties ten aanzien van de eikelmuis. In de zomer van 2017 zijn eikelmuisen uitgezet in bosje B en in het najaar van datzelfde jaar zijn er enkele dieren teruggevonden in bosje A (Kuiters et al., 2018). Aangezien de eikelmuisen deze bosjes blijken te gebruiken zal er een aantal beheermaatregelen worden uitgevoerd om het habitat verder te optimaliseren.

4.2.1 Bosje A

Dit ruilverkavelingsbosje (± 0.6 ha) bestaat uit diverse vrucht- en nootdragende soorten (zie Figuur 6) en ligt gelegen langs een wandelpad op de Bemelerberg. Het bosje is dichtbegroeid in de zomermaanden, maar kaal in de wintermaanden en bevat weinig ondergroei, wat de eikelmuisen erg kwetsbaar maakt.

Figuur 6 Impressie van ruilverkavelingsbosje A (foto's R.S.M. Kuiters, 2017)

Schuilgelegenheid

In de zomer en najaar van 2017 zijn 10 houtbetonnen nestkasten en één schanskorf in dit bosje geplaatst voor de eikelmuis. De zuidzijde van dit bosje zou zodanig gesnoeid moeten worden dat zich meer ondergroei in dit bosje kan ontwikkelen. De gesnoeide takken kunnen als rillen gebruikt worden, zowel voor schuilgelegenheid van de eikelmuis als het beperken van de toegang voor mensen.

Foerageergebied

Op deze locatie zijn momenteel diverse vruchtdragende struweelvormers aanwezig. Gezien de beperkte ruimte lijkt het aanplanten van extra voedseldragende struweelsoorten op deze locatie niet noodzakelijk.

Verbinding tussen leefgebied

Het ruilverkavelingsbosje is momenteel al in een aaneengesloten lijnvormige structuur aangeplant zodat het een verbinding vormt tussen de leefgebieden. Extra maatregelen lijken daarom niet noodzakelijk.

4.2.2 Bosje B

Dit ruilverkavelingsbosje (± 2 ha) grenst aan het perceel van dhr. Pakbier. Het bestaat uit veel vrucht- en nootdragende struweelsoorten. Het gebied is eigendom van Stichting Het Limburgs Landschap en is gelegen op een afgesloten gebied voor wandelaars op de Bemelerberg. Het bosje is dichtbegroeid tijdens de zomermaanden, maar kaal in de wintermaanden en heeft weinig ondergroei, wat ongunstig is voor eikelmuisen. Dit gebiedje wordt begrensd door een meidoornlaantje (zie Figuur 7).

Figuur 7 Impressie van ruilverkavelingsbosje B (foto's P.H. Pelser & J. Houben, 2018)

Schuilgelegenheid

In zomer en najaar van 2017 zijn in dit bosje 29 nestkasten (19 hout en 10 houtbeton) opgehangen en er is één schanskorf geplaatst ten behoeve van de eikelmuis. Op deze locatie zijn tevens eikelmuisen uitgezet en later weer teruggevonden. Er is in overleg met eigenaar Stichting Het Limburgs Landschap besloten om dit ruilverkavelingsbosje aan de zuidzijde wat open te snoeien, zodat zich meer ondergroei kan ontwikkelen. Tevens moet er een gefaseerd maaibeheer worden uitgevoerd op het grasplateau tussen het bosje en het meidoornlaantje, waardoor eikelmuisen zich veilig kunnen verplaatsen.

Foerageergebied

Om op deze locatie het foerageergebied voor de eikelmuisen te versterken kunnen de volgende struweelvormende soorten worden aangeplant: gewone braam, gele kornoelje, wilde liguster, hazelaar en rozenstruiken zoals bosroos.

Verbinding tussen leefgebieden

Het ruilverkavelingsbosje is al in een aaneengesloten lijnvormige structuur aangeplant zodat het een verbinding vormt tussen de afzonderlijke lokale leefgebieden. Extra maatregelen op dit vlak lijken niet nodig.

5. Begroting

Een schatting van de kosten voor het uitvoeren van dit beheerplan zijn weergegeven in tabel 1. Voor het opstellen van de inrichtingsmaatregelen is begeleiding noodzakelijk van zowel de Zoogdiervereniging (expertise diersoort) als Stichting IKL (expertise beheersmaatregelen). Voor de uitvoering van de inrichtingsmaatregelen op de Bemelerberg is het noodzakelijk dat eigenaar/terreinbeheerorganisatie Stichting Het Limburgs Landschap betrokken is. Vervolgens worden vrijwilligers zowel betrokken bij de uitvoering van de inrichtingsmaatregelen als de monitoring van de eikelmuisen in dit gebied. Echter zal de monitoring gefinancierd worden vanuit eigen bijdrage van de Zoogdiervereniging en Provincie Limburg.

Tabel 1 inschatting van de kosten van het beheerproject 'Eikelmuis op de Bemelerberg e.o.'

[illegible]

Fondsaanvraag

Er zijn verschillende organisaties benaderd om een bijdrage te leveren aan de instandhouding van eikelmuizen op de Bemelerberg (zie Tabel 2). De bijdrage van Provincie Limburg zal besteed worden aan de monitoring en de begeleiding van de monitoring van de eikelmuizen in Zuid-Limburg. Vervolgens zullen Gemeente Eijsden-Margraten en Elisabeth Strouvenfonds benaderd worden om de beheermaatregelen uit te kunnen voeren. Daaropvolgend is in samenwerking met Stichting Bargerveen het WNF Biodiversiteitsfonds toegekend in kader van onderzoek naar de beschikbaarheid van voedsel voor eikelmuizen in relatie tot bodem- en strooiselkwaliteit, structuur en samenstelling van hellingbossen in de Nederlandse leefgebieden. Ten slotte wordt de donatie van Steunstichting Zoogdiervereniging besteed aan plant- en eventueel overig materiaal.

6. Conclusie

Een overzicht van de noodzakelijke beheermaatregelen ten behoeve van eikelmuisen op- en nabij de Bemelerberg staan weergegeven in tabel 3.

Tabel 3 Overzicht van beheermaatregelen ten gunste van eikelmuisen op de Bemelerberg

Locaties	Maatregelen	Functie
Perenwei	Knotwilgen Schuurtjes Nestkasten	Schuilgelegenheid
	Bloeiende en vruchtdragende struiken Kruidenrijke zomen en graslanden met planten Gefaseerd snoei-beheer Gefaseerd maaibeheer	Foerageergebied
	Rijk gestructureerde en soortenrijke heg	Verbinding tussen leefgebieden
Wijngaard	Nestkasten Takkenrillen Steenhopen/steenpuin	Schuilgelegenheid
	Vruchtdragende struwelen Fruitbomen	Foerageergebied
	Struwelen in aaneengesloten lijnvormige structuren	Verbinding tussen leefgebieden
Perceel Pakbier	Opslagschuurtjes Nestkasten	Schuilgelegenheid
	Fruitbomen	Foerageergebied
	Takkenrillen	Verbinding tussen leefgebieden
Perceel Drummen	Houtschuurtjes Takkenrillen Nestkasten	Schuilgelegenheid
	Vruchtdragende struwelen	Foerageergebied
	Struwelen in aaneengesloten lijnvormige structuren	Verbinding tussen leefgebieden
Bosje A	Zuidzijde snoeien voor ondergroei Takkenrillen	Schuilgelegenheid
Bosje B	Zuidzijde snoeien voor ondergroei Takkenrillen	Schuilgelegenheid
	Vruchtdragende struwelen	Foerageergebied

Ontwerp en uitvoering van de besproken beheermaatregelen zal worden gerealiseerd in een samenwerkingsverband tussen de Zoogdiervereniging, Stichting Het Limburgs Landschap en Stichting IKL. Tevens zal er bij de uitvoering van de maatregelen en monitoring van de eikelmuisen op de Bemelerberg nauw worden samengewerkt met lokale vrijwilligersgroepen, namelijk Vogelwerkgroep Bemelen en Vereniging tot Natuurbehoud Cadier & Keer. Overigens heeft Stichting Het Limburg Landschap aangegeven nauw samen te werken met UWC Maastricht projecten bij het uitvoeren van beheermaatregelen met scholieren. Dit project zou deel kunnen uitmaken van het lesprogramma van UWC Maastricht. Ten slotte is monitoring noodzakelijk om inzicht te krijgen in de effectiviteit van de beheermaatregelen waarbij de maatregelen zo nodig kunnen worden aangepast.

Literatuurlijst

- Bekker, D.L. & M. La Haye (2015). Monitoring van de eikelmuis in het Savelsbos in 2014 en aanbevelingen voor het behoud van de soort voor Nederland. Rapport 2014.51. Bureau van de Zoogdierverseniging, Nijmegen.
- Bertolino, S., N. Cordero & I. Currado (2003). Home ranges and habitat use of the garden dormouse (*Eliomys quercinus*) in a mountain habitat in summer. Acta Zoologica Academiae Scientiarum Hungaricae 49 (Suppl. 1): 11–18.
- Bertolino, S. & N. Cordero di Montezemolo (2007). Garden dormouse (*Eliomys quercinus*) nest site selection in an alpine habitat. Ethology Ecology & Evolution 19: 51-60.
- Foppen, R.P.B. & P.J.M. Bergers, (1985). Inventarisatiemethoden voor de eikelmuis *Eliomys quercinus*. Doctoraalverslag nr. 246a. Zoölogisch Laboratorium, afdeling dierecologie. Katholieke Universiteit Nijmegen.
- Foppen, R.P.B., P.J.M. Bergers, & J.J. Van Gelder (1989). Het voorkomen van de eikelmuis *Eliomys quercinus* in Nederland. Lutra 32: 42-52.
- Foppen, R.P.B. (1991). Alarm voor de Eikelmuis in Nederland. Zoogdier 4/2: 22-26.
- Foppen, R.P.B. & P.J.M. Bergers (1992). Eikelmuis, pag. 311-314. In: Broekhuizen S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen (1992). Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Uitgeverij KNNV, Utrecht.
- Groen Salland (2012). Kennisbank Houtwallen: alles over de geschiedenis, het aanplanten en beheren van houtwallen. Dalfsen, 2018, RIGO-projectgroep - Landschap Overijssel.
- Kuiters, R.S.M., J.H. Beekman & M. La Haye (2017). Evaluatie van verplaatsen van de Rijswijkse eikelmuisen naar Zuid-Limburg in 2017. Rapport 2017.49 Zoogdierverseniging, Nijmegen.
- Lange, R., P. Twisk, A. van Winden & A. Diepenbeek (1994). Zoogdieren van West-Europa. Uitgeverij KNNV te Utrecht.
- Louarn, H. Le & Spitz, F. (1974). Biologie et ecologie du Lérot *Eliomys quercinus* dans le Hautes-Alpes. Terre et la Vie 28: 544-563.
- Moreno, S. (2002). Lirón careto - *Eliomys quercinus*. Galemys 14: 1–16
- Natuurpunt (2018). Eikelmuisstuinen. Gevonden op 19 februari 2018, op <http://www.zoogdierenwerkgroep.be/node/336>
- Storch, G. (1978). *Eliomys quercinus* (Linnaeus, 1766)-Gartenschäfer: 208-255. In: J. Niethammer & F. Krapp (eds.) Handbuch der Säugetiere Europas. Band 1. Rodentia. Akademische Verlagsgesellschaft, Wiesbaden.
- Vaterlaus-Schlegel, C. (1998). Der Gartenschläfer (*Eliomys quercinus* L.). Ökologie, Populationsstruktur, Populationsdynamik und die Verbreitung in der Schweiz. PhD thesis, Universität Basel.